

ביום שני של חנוכה השקיף עץ החרוב הזקן שלידי מתפללים לגשם, על תהלוכה יהודית ערבית שנהה לקצב הסמבה בפאתי הכפר עיסאויה. ממחסום הגבעה הצרפתית הלכנו אל מחסום קמפוס הר הצופים בירושלים. שתי דקות הליכה בין קפה ארומה לעיסאויה, הכפר הסמוך שאיננו נראה.

הכפר, שאיבד את אדמותיו לאוניברסיטה העברית, לחומה ההולכת וסוגרת אותו ולרשות הגנים שחומדת את קרקעותיו, הותקף בחודשים האחרונים באלפי שוטרים, בהריסות בתים ובירי גז מדמיע שממנו נהרג תינוק. את היציאה הקרובה לקמפוס מעיסאויה סגרו מזמן למעבר מכוניות. בעקבות הפיגוע בקפטריה בקיץ 2002, שבו נהרגו תשעה סטודנטים ועובדי אוניברסיטה ועשרות נפצעו, קמפוס הר הצופים סגר את עצמו עוד יותר. עוד קודם היה הקמפוס סגור בחגורות של גדרות ומאבטחים ונוהלי ביטחון.

מאות אלפי סטודנטים שלמדו באוניברסיטה ובבצלאל בהר הצופים, מעולם לא היו בעיסאויה. כמה מהסטודנטים יודעים שבמרחק הליכה חיים 18 אלף בני אדם בכפר תחת כיבוש? כמה מהם יודעים שמאות ילדים בכפר הזה ישנים בבגדיהם, מפחד שיבואו בלילה להרוס את ביתם? התהלוכה הזאת של יהודים וערבים בעיסאויה בחנוכה אולי תביא את הגשם ואולי את תחילתה של תנועה גדולה יותר מהקמפוס החוצה.

מאות מרצים וסטודנטים שהשתתפו בתהלוכה וקראו להסיר את המצור מעל הכפר, לא יכלו שלא לראות את מה שגלוי לעין: שקמפוס הר הצופים נטוע בין שייח ג'ראח לעיסאויה. בין אוגוסטה ויקטוריה להתנחלויות המתרחבות במזרח. בין החומה ההולכת ונבנית לבין ענתא שבה זורם הביוב ברחובות. עשרות שנים נטוע הקמפוס בלב הכיבוש ושותק.

מדי שנה כ-50 סטודנטים מתוכנית פר"ח משמשים חונכים לילדים בעיסאויה, אבל עץ החרוב הזקן, שמוספר כי עיסא (הוא ישוע) עצר לידו ומכאן שם הכפר, ראה מעט יהודים בשנים הרבות שחלפו מאז נחנך הקמפוס מחדש. בחמש השנים האחרונות אני מלווה סטודנטיות מעכו ומערעה, שהקימו קבוצות נוער בכפר. אבל הביקורים המעטים שלי במתנ"ס, שאיננו מחומם בחורף, בחדר הריק והעצוב שהוא המרכז היחיד שיש בכפר, שוברים את הלב. עשר דקות מהאוניברסיטה, ולבנות הכפר אפילו אין בית ספר תיכון ללמוד בו.

מהגן הבוטני, שכיית חמדה בקמפוס, יכולים המבקרים לראות עשן מיתמר ולשמוע קולות של רמקולים ויריות - סימנים של בית שנהרס. אבל עשרות אלפי סטודנטים ומרצים נוסעים יום יום במכוניות ובאוטובוסים ולא רואים את האנשים שנוסעים במיניבוסים הלבנים וחיים ממש לידם תחת כיבוש. בית החולים הדסה משרת גם את תושבי עיסאויה, האוניברסיטה העברית ובצלאל שוכנות בהר בדד.

לכן התהלוכה שהובילו הסטודנטים משייח ג'ראח לעיסאויה, מעוררת תקווה שסוף סוף אותה מובלעת של דעת ושל רחמים בלב שכונות ערביות - האוניברסיטה ובית החולים הדסה - תשמש מודל לחשיבה על עתיד משותף ליהודים וערבים, בשוויון ובלי כיבוש. אולי הסטודנטים הזכירו שאי אפשר לקיים אי של דעת בלב כיבוש ונישול. במקום המסוגר מפני שכניו, מתכחש אליהם, אין תורה.

הסטודנטים והצעירים הראו לנו את הדרך לשייח ג'ראח, מרחק רבע שעה מהקמפוס, ואת עיסאויה הסמוכה. אם אלפי סטודנטים ומרצים יילכו מדי שבוע מסביב לקמפוס, לא במדים, לא עם נשק, אלא בכוונה לבנות שכונות טובה, אולי יפסיקו להרוס בתים בעיסאויה ולפנות בתים בשייח ג'ראח. ואולי יישבו

באולמות האוניברסיטה השכנים שחיים מסביב לקמפוס, כדי להציע לירושלים עתיד אחר, צודק - בלי
כיבוש.